

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (3)

Datum

Diarienummer

2023-05-23

300-3244-2023

Regeringen

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkande av Postfinansieringsutredningen (SOU 2023:4)

Er beteckning: Fi2023/00486

Härmed yttrar sig Länstyrelsen i Norrbottens län över betänkandet av postfinansieringsutredningen med titeln ”Posttjänst för hela slanten. Finansieringsmodeller för framtidens samhällsomfattande posttjänst”. Yttrandet följer huvudsakligen de överväganden och förslag som utredningen lämnar.

Den samhällsomfattande posttjänstens omfattning (kap. 14)

Eftersom posttjänst är en del av den grundläggande samhällsservicen och vidare klassad som en samhällsviktig verksamhet, anser Länstyrelsen att det är av största vikt att tjänsten omgärdas av ett robust regelverk som fastställer tydliga villkor för att trygga servicenivån för postmottagare i hela landet. Vidare bör regelverket utformas i syfte att motverka utvecklingen där privata aktörer, utan utpekad samhällsansvar, fransäger sig geografiska områden i glest befolkade delar av landet med hänvisning till låg lönsamhet.

I förordning om ändring i postförordningen (2010:1049) 6§ föreslås att den samhällsomfattande posttjänsten ska uppfylla kravet att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tredagarsbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in.

Länstyrelsen ställer frågan vilka fem procent av befolkningen som kan komma att undantas från regelverket avseende tredagarsbefordran, och anser därför att det är av största vikt att den regionala nivån beaktas i regelverket. Detta eftersom lagstiftning ur enbart ett nationellt perspektiv kan slå hårt mot bosatta i landsbygd och glesbygd.

Motsvarande negativa samhällsutveckling ser vi exempelvis i Lag (2010:751) om betaltjänster och Förordning (SFS 2010:1008) om betaltjänster gällande kreditinstituts skyldighet att tillhandahålla kontanttjänster. På nationell nivå uppfyller visserligen kreditinstituten

kravet, men inte sett ur ett regionalt perspektiv¹. Länsstyrelsen understryker därmed vikten av att detta säkerställs då målbilden, med hänvisning till Postlagen², är av liknande karaktär som för de grundläggande betaltjänsterna. En alltför lång tid mellan en förfrågan och att personen får tillgång till en handling ses som en negativ utveckling i en ansvarstagande myndighetsutövning.

Servicenivåer i den samhällsomfattande posttjänsten (kap.16)

Beträffande framtida servicenivåer ställer sig Länsstyrelsen tveksam till utredningens förslag att ändra från dagens tvådagarsbefordran av brev till utdelning inom högst tre arbetsdagar (16.3.8 Befordringstiden för brev bör utökas till tre dagar). Detta av flera skäl. Ett övergripande skäl är att posttjänsten är, som ovan noterats, en ytterst samhällsviktig verksamhet som måste fungera i både normalläge och vid samhällsstörningar. Vi menar att de besparingar som framhålls av utredningen med att exempelvis avskaffa PostNords riksflyg (16.3.1 En längre befordringstid medför besparingsmöjligheter.), långsiktigt kan medföra både kraftiga förseningar och utebliven postleverans som är av samhällskritisk betydelse. Med utredningens förslag finns en överhängande risk att den infrastruktur som idag nedmonteras på grund av bristande lönsamhet inte är möjlig att i framtiden återskapa med tillräcklig kvalitet. Inte ens till en hög kostnad för samhället. Dessa är överväganden som regeringen behöver beakta.

Ur ett länsperspektiv framhåller myndigheten den risk som ett utglesat system för postleverans innebär för ytterligare fördröjningar av utdelning och inlämning till boenden i glesbygd. Liksom det konstateras i betänkandet finns det mottagare som inte kan eller vill vara digitala och som har behov av att kommunicera med det offentliga eller andra aktörer via brev, bland annat för att betala räkningar manuellt via privatgiro inom utsatt tid. Myndigheter behöver oftare ha kontakt med fysisk post med grupper som är socialt utsatta för ärendehandläggning och frågor om myndighetsutövning. Det kan vara äldre, människor som har försörjningsstöd, arbetssökande, asylsökande eller nyanlända som saknar svenskt personnummer och därmed tillgång till bank-id. Många av dessa grupper har inte möjlighet att få en säker digital brevlåda, eftersom det krävs bank-id för att registrera en sådan.

¹ Länsstyrelserna. Bevakning av grundläggande betaltjänster 2022. Rapportnummer 2022:13.

² 1 kap. 3§ ”Samhällsomfattande posttjänst: en posttjänst som ska finnas i hela landet, som är god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser för befordran kan avlämna sådana försändelser.”

Likaså måste det, som en delmängd av den grundläggande samhällsservicen, vara fortsatt möjligt att ta del av dagsaktuella nyheter, följa samhällsdebatt och allt annat som förmedlas i en fysisk dagstidning. Detta är inte minst angeläget för samhällsgrupper av äldre, personer med olika funktionsvariationer och nyanlända som inte har digital tillgänglighet i samma utsträckning. En övergång till tredagarsbefordran menar vi bör stärkas upp i regelverket genom att sätta kvalitetskravet om 95 procent av leverans till den regionala nivån i stället för nationell nivå. Likaså att det i regelverket görs ett tillägg med en tydlig miniminivå för hur lång tid som utdelning och inlämning av post får ta. Det är av hög vikt att det finns en tydlig förutsägbarhet i när utdelningar och inlämningar sker vid en förändring till tredagarsbefordran. Särskilt i glest befolkade delar av landet.

Finansieringsmodeller och källor (kap. 18)

Länsstyrelsen har inga direkta synpunkter på utredningens förslag gällande finansiering av avseende brevfrändelser. Gällande paketmarknaden föreslår Länsstyrelsen däremot att staten bör stimulera uppbyggandet av samordnade transporter genom till exempel upphandling på lokal/kommunal nivå. Genom att utveckla och etablera system för samordnade transporter av post och paket är det möjligt att skapa effektivare leveranser, vilket leder till samhälls-, miljö- samt ekonomiska vinster. För boende och verksamma på lands- och glesbygden kan samordnade transporter innebära att post- och paketleveranser sker med tätare intervaller, än om samtliga aktörer ska leverera sina egna paket, vilket bidrar till att upprätthålla samhällets funktionalitet. Vi föreslår också att berörda kommuner bör involveras vid större planerings- och/eller effektiviseringsarbeten. Detta för att sträva mot den långsiktiga målbilden med en samhällsomfattande posttjänst som ger en långsiktig utveckling som är både socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding i Norrbottens län Lotta Finstorp med handläggare Mats Lindell, avdelning näringsliv som föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Helena Morén, landsbygdsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.